

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

7. Quæ morum & vire probitas iure communi in Beneficiarijs requiratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

promotus est, sit beneficio deiciendus? Respondeo distinguendo, si sit penitus illiteratus, eidem beneficium est abrogandum, sic Glossa, Archidiaconus, Philippus, Geminianus, & plerique alii. Si vero parum sciat, non omnino tamen sit literarum rudis, remouendus non est, sed ei Vicarius adhibendus, vel adiutor dandus: ut etiam Glossa, & Archidiaconus, & Geminianus docuerunt. Nec obstat quod habetur: in cap. Nunc autem, dist. 23. Et cap. Qualiter, 7. q. 1. Et c. Statuimus, dist. 87. Ea enim Decreta locum habent in eo qui est promovendus, cum tamen parum sciat: nec enim promovendi iure potest, non autem de eo, qui iam ante promotus est, qui quamvis parum sciat, beneficio privandus non est, sed Vicarii, vel adiutoris opera, & ministerio subleuandus.

Octavo quaeritur, An cum Clericus parum sciat, ardens in eo charitatis, & religionis studium, & morum ac vitae probitas, supplere queat idonea scientia, & literaturae defectum? Respondeo, posse: accedente tamen Antistitis indulgentia: cap. nisi cum pridem, de reventiat. Olim id aliquando permissum fuit, ut testatur Glossa, in c. sollicitudo, 5. d. 52. Flavianus Episcopus Constantinop. Macedonium Anachoretam ad Sacerdotium promovit, qui vir erat literarum expertus, sed optima vitae, ut scribit Theodoretus in vita Macedonii.

Nono quaeritur: An qui est ad vnum beneficium promotus praemisso examine, possit ad aliud transferri beneficium citra aliud examen? Respondeo, distinguendo in primis: si ad beneficium superius sit promovendus, examinari eius scientia nihilominus deuo debet, quoniam literaturae, pro dignitatis maioris, vel minoris conditione, maior minorve requiritur. Item si ad simile beneficium promovetur, in Ecclesia tamen vel loco ampliori maiore aut nobiliori, vel celebriori, est etiam examinandus. Nam ut recte Abbas in cap. cum in cunctis, in principio, de elect. Et in cap. qualiter, eod. tit. sequens Innocentium annotavit, pro magnitudine, amplitudine, aut celebritate loci, maior, vel minor scientia in beneficiario est necessaria, verbi gratia, non tantum scientia requiritur in eo, qui praestit loco, vel Ecclesiae, ubi pauci commorantur, vel ubi rustici, & vulgares homines, quantum in eo, qui praestitit loco, ubi multi viuunt, vel ubi viri primarii, & insignes degere consueverunt. Praeterea, quamvis ad simile, & aequale beneficium similis loci, & Ecclesiae transferatur, examinari tamen debet, si in priori examine minus idonee, & apte respondit: aut si creditur, eum post examen se negligenter in studio literarum gessisse, & oblitum esse eius quod ante didicerat: aut si alii sint candidati, qui vna cum eo beneficium petunt: alioqui sufficit, eum semel esse examinatum, & approbatum. Hoc dicitur seruari stylo curiae Romanae.

Decimo quaeritur, Quae & quanta rerum scientia in Cardinalibus requiratur? Respondeo, indignum esse, ut illiterati ad Cardinalitium dignitatem eligantur: nam si Mosi Exod. 18. dixit Dominus: *Prouide de omni plebe viros sapientes, & timentes Deum, in quibus sit veritas.* Quid dicturus sit Deus, de Cardinalibus, qui eliguntur, ut iudicent de causis totius reipublicae Christianae, quis non videat? *Magnis odio est illiteratus* ait Innocent. in cap. Cum nostris, de concess. praeb. quam homicida. *Mundus sine doctrina regi, & gubernari non potest.* C. ne fil. pro patre. *Per sapientiam reges regnant, principes imperant, & potentes iusta decernunt.* Proverb. 8. *Ecclesia plurimum literatis hominibus indiget.* c. cum ex eo, de elect. in 6. *Si caecus caecum duxerit, ambo in foueam cadent.* Non est rationi consentaneum, ut is, qui discere debet, alios doceat, & instruat. Cardinales inter causam & causam iudices sunt. cap. per venerabilem §. rationibus, qui filii sine legit. in labyrinthum erroris incidit, qui priusquam intelligat, animi sui sententiam explicat. c. sciendum, dist. 29. Temerarium est iudicium, quod ei, qui iudicat, non illi de quo iudicatur nocumentum affert. cap. Temerarium in 3. Non sufficit, si Cardinalis literarum rudis, doctrinae, & sapientiae expertus in consultationibus ad aliorum suffragia accedat, aliorum sententiae adhaereat, nam in-

ter suffragia, & sententias aliorum iudicare sapienter non potest; & rationum momenta ponderare nequit.

Quanta doctrina requiratur, iure definitum non est, id Romani Pontificis iudicio relinquatur: ratio ipsa videtur innuere, Cardinales oportere esse, vel Theologiae, vel Canonici, vel Ciuilius iuris peritos, ut inter causam & causam discernant prudenter, & iudicent. Patres qui Concilio Basiliensi intererant, iudicabant sess. 23. Cardinales non esse eligendos nisi Magistros, vel Doctores seu Licentiatos cum rigore examinis in iure diuino, vel humano: Sit, inquit, *tertia, vel quarta pars de Magistris, vel Licentiatibus in sacra Scriptura.* Inter Cardinales autem esse aliqui poterunt admodum perillustres filii, fratres, aut nepotes regum seu magnorum principum, in quibus cum circumspiciatur, & maturitate morum competens literaturae sufficiat.

CAP. VII.

Quae morum, & vitae probitas iure communi in beneficiariis requiratur.

DE hac quaestione legendus est Ioannes Selua in tractatu de beneficiis p. 3. q. 2. Et 3. & Casar Lambertinus in tract. de iure patrona. Prima parte lib. 2. q. 9.

Primo quaeritur, An qui in iure dicitur Criminosus, sit beneficii capax? Sciendum est, in iure Canonico, non omne peccatum crimen appellari; nec omnem peccatorem, criminofum. Crimen igitur, primo fufus, ac latius sumitur pro eo etiam peccato, quod veniale appellatur. Ita dicitur: *Nemo sine crimine viuus.*

Secundo accipitur, pro quolibet lethali peccato. Sic sumitur ab Apostolo, dicente, Episcopus, Presbyterum, & Diaconum eligendum, debere sine crimine esse. cap. Apostolica. dist. 82. Et c. Vnum, dist. 25. apud Gratianum §. Nominem autem criminis, Et c. Illi qui, 6. quest. 1.

Tertio accipitur pro peccato lethali, quod ex scientia, & certa animi deliberatione committitur, apud Gratianum c. Vnum, dist. 25. §. Peccata quae ex ignorantia. Hac ratione non omne lethale peccatum dicitur crimen: ea enim lethalia peccata, quae per ignorantiam, imprudenciam, temeritatem, aut aliam quamuis infirmitatem naturae admittuntur, vocari solent leuia, non graua, & eatenus facillius dimittuntur, quatenus naturae quadam fragilitate sunt facta.

Quarto pressius adhuc & strictius accipitur pro peccato, quod notatur infamia, vel cui est irrogata excommunicatio, suspensio, interdictum, vel quod auctorem suum afficit irregularitate, vel dignum reddit qui ab ordine vel officio deiciatur, vel ob quod is qui peccat, in aliorum offensionem incurrit: & his tribus modis vltimis sumitur crimen in iure, cum dicitur, criminofum non esse ad beneficia, vel ordines promovendum, ut colligitur ex Glossa c. Vnum, dist. 25. Et ex Innoc. Hostiensis. Ioanne Andrea, & Pazornitano in c. Ex tenore literarum. De temporib. ordin.

Secundo quaeritur, An qui est vinculo excommunicationis obstrictus, aut irregularitate irretitus ad beneficium promoueri queat, ita ut sit beneficii capax? Respondeo, eos omnes, qui sunt excommunicationis, suspensionis ab officio, vel beneficio, interdicti sententia, vel vinculo, iure, vel ab homine illigati, non posse promoueri; nec eos etiam, qui sunt irregularitate affecti. Nam irregularis ad ordines prouehi iure non potest, nec item in ordinibus ante susceptis ministrare: quamobrem cum sit ab ordinis functione submotus, & beneficium propter officium conferatur, beneficii capax non est, irregularem beneficium capacem non esse probat Conat. in regula peccatum, p. 2. §. 8. n. 6. Et in c. alma mater, de sentent. excomm. in 6. par. 1. §. 7. nu. 1. ex Diuo in 1. reg. 1. de reg. iuris in 6. Et Innocent. in c. Cum nostris, de concess. praeb. Felino in c. 2. de rescript. Lambert. de iure patrona. lib. 2. p. 1. q. 9. nu. 4. ubi dicit hanc esse communem sententiam. Miles in reperi. in verbo. irregularis ut homicida. Paulus Paris. consil. 136. num. 40. lib. 4. Rebut. in tract.

de pacif.

de pacif. possit. num. 226. & id videtur colligi ex cap. dudum. 1. de elect. quidquid voluerit Francus in 1. reg. iur. in 6.

Excommunicatum non esse beneficiorum competentem constat ex cap. postulasit. de Cleric. excomm. & probat Couarru. in c. Alma mater. p. 1. § 7. num. 1. idem iuris est de suspensio ab ordine, officio, vel beneficio, & de interdicto: quia beneficium datur propter officium c. Cum secundum, de prob. c. r. de rescript. in 6. c. concessio. 12. q. 2. cap. Generaliter, 16. q. 1. At suspensus, vel interdictus officium sacrum exequi non potest.

Si quæras, an Episcopi indulgentia siue dispensatione concedi possit, ut excommunicatus, cui dum erat excommunicatus, collatum est beneficium, illud retineat post absolutionem ab excommunicatione? Respondet Glossa. cap. Postulasit, citato in verbo, dispensatum posse, dummodo absolutio impetretur ab eo, qui iure illam concedere queat. cum Glossa sentiunt Abbas, Ioan. Andreas & communiter omnes, ut ait Couarr. in c. Alma mater, p. 1. § 7. n. 8. quamuis, inquit, Henric. & alii contrarium docuerint. Ratio huius sententiæ est: quia quum ius commune dispensationem permittit, & eam Episcopo non denegat, is poterit dispensare, ut ait Innoc. in c. dilectis. de tempor. ordin. & sentiunt Abb. & Edin. in c. At si Clerici. §. de adulteris, de iudic. & colligitur ex c. nuper. de sent. excom. sed in prædicto cap. Postulasit, permittitur dispensatio, nec denegatur Episcopo, ergo is poterit dispensare.

Quid dicendum, si ius conferendi beneficium ad alium, quam episcopum pertinet, an possit episcopus dispensare ut retineat beneficium is qui erat excommunicatus, quando collatum est beneficium? Abbas in c. postulasit, citato dicit, posse episcopum dispensare. Couarr. loco citato non admittit sententiam Abbatis, nisi si, ad quem spectat ius conferendi beneficium, in dispensatione consentiat. Sed Abbatis sententia mihi placet, quoniam episcopus suo iure videtur dispensando.

Tertio quæritur, an infames possint ad beneficium promoveri? Respondeo, minime: cap. Et inter dilectos, de excess. Prælatorum, Quæres an etiam ii quos infamia ius civile notauit, tanquam infames iure Canonico à beneficiis repellantur? Respondeo, repelli; nam c. Infames 6. quæst. 1. dicitur ab Ecclesia repelli omnes, quos Ecclesiastica statuta vel Christianæ leges infames pronuntiant. Idem habetur in c. Omnes eadem causa & quæst. his verbis: Omnes vero infames esse dicimus, quos leges sæculi infames appellant.

Sed quinam, rogabit aliquis, infames civilibus legibus, & humanis habentur? Respondeo, in l. ff. De iis, qui notantur infamia, dicitur: Infamia notatur, qui ad exercitum ignominie causa, ab Imperatore, eoque, cui de ea re statuendi potestas fuerit, dimissus erit: qui artis ludicæ, pronuntiandiue causa in scenam prodierit: qui lenocinium fecerit: qui in iudicio publico, calumnia, per iurisdictionisve causa, quid fecisse iudicatus erit: qui furis vel bonorum raptorum, iniuriarum, de dolo malo, & fraude suo nomine damnatus pactusve erit. Qui pro socio, tutela, mandato, deposito, suo nomine, non contrario iudicio damnatus erit. Ac deinde in eadem lege ponuntur aliarum causarum, ex quibus infamia iure ipso irrogatur.

Alibi tamen crimina quoque percensentur quæ notabantur infamia, ut crimen expilatae hereditatis. l. si te expilasse, C. de iis, qui notantur infamia. & crimen sepulchri violati, l. ff. de sepulchro violato: & cum mulier, quæ per calumniam, possessionem adeptæ est tanquam grauida. l. Notatur, ff. de iis, qui notantur infamia. Alii tamen sunt, qui iure Canonico non civili infames habentur, ut dicemus.

Sciendum etiam est ex Glossa 6. quæst. 1. c. Omnes, Infamiam esse triplicem; vnam iuris, alteram facti, tertiam Canonice. Infamia iuris est, quæ contrahitur ex delicto, cui ipso iure est infamia irrogata. At teste Abbate in c. Olim de rescript. num. 9. & Bartolo, l. illius sustinuit, ff. De iis, qui notantur infamia, hæc infamia non surgit, nisi quis in iudicio criminis eodem demeratur: nec sufficit crimen esse notorium, vel euidencia facti, vel propria confessione ipsius

delinquentis in iudicio facta Infamia facti est, cum quis delictum admittit, aut aliquid aliud facit ita manifesto, ut apud homines bonos & graues infamis habeatur.

Canonica infamia, ea est, quæ ex facto, vel delicto contrahitur, cui iure Canonico, non civili est infamia constituta. Porro iure Canonico infamia irrogatur omni peccato lethali. Nam in c. Illi qui, 6. q. 1. sic habetur: Illi qui peccata perpetrant, de quibus Apostolus: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur: valde cauendi sunt, & ad emendationem, si voluntarie venire noluerint, compellendi, quia infamia macula sunt aspersi, nisi eis sacrosancti auctoritate subuentum fuerit. Similiter & illi, de quibus ipse ait, Cum huiusmodi nec cibum sumere, quia infamia sunt notati antequam sacerdotali auctoritate eurentur, & gremio sanctæ matris Ecclesiæ redintegrentur.

Ceterum, infamia Canonica, ut ait Glossa in c. Illi qui citato, poenitentia penitus aboletur. Is vero qui infamis est à iure, in integrum non restituitur fame nisi auctoritate Principis, vel absolutione criminis ab eo iudice, vel superiore data, qui sententiam de criminis infamia tulerat.

Infamia facti non nisi per factum ipsum omnino tollitur. Quæres, quenam sint in vniuersum crimina, ex quibus infamia iuris, vel facti contrahitur? Respondeo; in c. Constitutum, 3. q. 5. dicitur: Ab accusatione, & testimonio repelli, quia infames sunt, homicidas, maleficos, fures, sacrilegos, raptores, adulteros, incestuos, veneficos, periuros, & qui rapum fecerunt, vel qui falsum testimonium dixerunt, seu qui ad sortilegos, diuinisque concurrunt. Item c. Infames 6. q. 1. Infames vocantur omnes, qui Christianæ leges normam & statuta Ecclesiastica contemnerint: Sepulchrorum quoque violatores, & omnes qui aduersus patres armantur, & de bellis publicis fugientes, & qui indigna sibi petunt loca teneri, aut facultates Ecclesiæ auferunt iniuste: & qui fratres calumniantur, aut accusant, & non probant: Et qui contra innocentes, Principum animam ad iracundiam prouocant, hoc est, delatores, & omnes anathematizati, vel pro suis sceleribus ab Ecclesia repulsi: Sicubi.

Denique, ut summam perstringam, omnes, qui iure sunt ex delicto, vel facti infames, sunt qui sequuntur: Fidei, & Christianæ religionis delatores, qui dicuntur Apostatae: Fures & raptores: Contemptores Ecclesiasticorum Canonum: qui aduersus Ecclesiasticos arma capiunt: Homicidas, Periurj, hoc est, qui fidem datam, vel promissionem violant, vel in iudicio mendacium iurando confirmant: qui adulterium, stuprum, raptum virginum, incestum, & alia grauiora luxuriæ crimina admittunt; Malefici, Venefici, Militiæ desertores, Hæretici: Fautores, Receptatores; Defensoresque Hæreticorum, & eis credentes: & eis fauentes: Schismatici, Blasphemi, siue Maledici, Vsurarii: qui simoniam in beneficiis, vel ordinibus conferendis, vel recipiendis admittunt: Duellum offerentes, vel oblatum ab aliis admittentes: qui calumniantur, aut accusant: cum tamen crimen factum esse non probent.

Item infamis est, qui duxit uxorem vilem & abiectam, vel meretricem, vel reiectam & repudiatam, ioculatoricem, saltatricem, scenicam, ancillam, concubinam. cap. Si quis viduam. 6. q. 6.

Item habetur in famis, qui artem aliquam vilem, abiectam, vel ignominiosam proficitur, & publice exercet: vel qui officio vili fungitur, quales sunt Mimi, Histiones, Scenici, Ioculatores, Lenones, Carnifices, Lictores, Macellarij, Tabernarij, Cauponarij, Aurigæ, & alij similes, Aleatores itidem, & condemnati ob dolum & fraudem in tutela, mandato, deposito, & pro socio: Item Tutor, vel Curator, qui pupillam sibi, vel filio matrimonio iuncti, Clerici item, qui publice cum scorto rem habent.

Quarto quæritur, Quæ sint Clericorum crimina, quæ iure poenæ suspensionis merentur? Respondeo ex Innocentio, Hostien. Ioan. Andrea, Abbate, & Antonio in c. At si Clerici, de iudicis, esse ea crimina, ex quibus aliquis notatur infamia, vel de quibus est apud iudicem accusatus, vel

caus crimina sunt iudici denuntiata, vel ob quæ in ea a iudice inquiritur, quamdiu accusatio, denuntiatio, inquisitio in iudicio pendet, *cap. ult. De testibus, c. Omnipotens. De accusatiõ. c. Si quis presbyter. de purgat. Canonica.*

Cæterum animaduertendum est, quodcumque alicui est iniusta infamie nota, eo quod eius crimen per accusationem, vel denuntiationem, sit ad iudicem delatum, vel propterea quod in ipsum iudex inquirat: tota infamia aboletur, si is apud iudicem sese Canonicè purgauerit: & quando crimen est graue, aut alios offendit, statim iudex accusatum, suspectum, vel infamatum potest ab officio remouere, iuxta Panormitanum in *cap. Inter, de purgat. Canonica.* Secus quando non est ita graue, vel aliorum offensionem non gignit: vridem docet Panormitanus in *cap. Si quis. cod. tit.*

Quinto quaeritur, Quidnam de presbytero, vel diacono, aut subdiacono notorio concubinario iura decreuerint, an sine ipso iure suspensi? Quidam, vt Ioan. Lignanus & Cardinalis, teste Panormitano in *c. vestra. num. 7. de tababit. cleric. & mulierum* sentierunt, non esse iure suspensos: quoniam in *c. Si qui. dist. 32.* solum statuitur, vt nullus eorum ministeris & officis intersit; non autem, vt ipsi à sacris abstineant: sicut si præceptum nobis daretur, ne doctorem aliquem publice docentem audiremus, non propterea ipse docere prohiberetur. Cæterum probabilius est Panormitam sententiam, eos esse iure ab officio submotos, Nam in *c. Præter hos. dist. 32.* dicitur: *Præcipimus, vt Missas presbyter non cantet; Diaconus Euangelium non legat; Subdiaconus Epistolam non cantet ad Missas.* Et *cap. Si qui. dist. 31.* præcipitur eidem presbyteris, diaconis & subdiaconis, vt se abstineant ab ingressu in Ecclesiam, donec eos sui peccati pœniteat. Sed hæc locum habent in iis, qui sunt concubinarum notorii, vel per sententiam iudicis, vel per propriam ipsorum confessionem in iudicio factam, vel per euidenciam facti, quod celati, ac negari nulla ratione potest. Vt cum presbyter domi suæ publice concubinam habet, & cum ea ad mensam comedit, & filios domi nutrit. Quærat quispiam, An hos clericos concubinarum notorios per euidenciam facti, cæteri ante legitimam admonitionem vitare debeant in sacramentis, & omnibus diuinis officiis? Respondeo, distinguendo: olim iure communi eos denotare cæteri cogebantur, vt in alio loco diximus; At post Concilium Constantiense excommunicatus, suspensus, aut interdictus vitari non debet, nisi qui est, vel notorius clericus percussor, vel nominatim denunciatus: Quærat itidem aliquis: An si huiusmodi clerici notorii concubinarum ante peractam pœnitenciam sese diuinis officiis, aut sacramentis intrudant, irregulares fiant? Innocentius, Ioan. Lignanus & Cardinalis negant, quoniam credunt eos non esse ipso iure suspensos. Verum affirmant eos irregularitatem contrahere, quoniam sunt iure suspensi, nec eos sui peccati pœniteat. Nam peracta pœnitencia in integrum fame restituntur, & suo munere, & officio fungi queunt, & in integrum restituti, beneficiorum sunt composites.

Sexto quaeritur, An idem iuris sit de cæteris notoriis horum clericorum lethalibus criminibus, quod de notorio concubinato? Respondeo minime. Nam Concubinarum statim, vt est notorius, ab officio iure communi submouetur citra vllam aliam admonitionem: ac cæteri criminosi, non item, nisi prius fuerint admoniti & admonitioni parere renuerint. Et hoc est, quod in iure dicitur: infames esse Ecclesiasticorum statutorum contemptores? hoc est, qui admoniti, & non correcti negligunt. Contemptio enim iure minime censetur, nisi cum quis admonitus recusat parere. Et illud etiam, cum dicitur: infames esse, quotquot sunt capitalibus criminibus obstricti, eodem modo intelligitur, ita vt infames habentur ij, qui in lethale peccatum lapsi, admoniti officio iudicis, non resipiscunt.

Septimo quaeritur, An qui excommunicationis minoris vinculo obstringitur, ad beneficium sciens promoueri

queat. Et; An impetratio beneficii in eo vires, & locum habeat? Aiunt nonnulli, ei quidem beneficium conferri fas non esse: sed beneficii tamen adeptione valere. Nam in *cap. Si celebrat, de clericis excommunicato ministrante*, dicitur: *Si eligatur, electio eius est irritanda.* At Glossa, Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Cardinalis, & Panormitanus in eodem *cap. Si celebrat*, sentiunt esse irritam, & inanem. Et ibidem ratio redditur: eo quod excommunicationis minoris vinculo illigatus sacramenta percipere iure nequit: at is qui ad beneficium promouetur, ratione sui muneris, & officii non solum debet sacramenta tractare, sed etiam suscipere. Id vero quod adfertur ex *cap. Si celebrat, electio est irritanda*: supradicti doctores ita interpretantur: declaranda est, irrita & inanis.

Quæres, An si per ignorantiam iustam atque probabilem, beneficium Clericus excommunicationis minoris sententia ligatus assequatur, adeptio subsistat? Quidam affirmant, eo quod in *cap. Si celebrat*, dicitur: *electio scienter facta, est irritanda.* Sed verius est quod cæteri passim docent: irritam esse. Siquidem excommunicatus, beneficii compos non est: Beneficium enim propter officium datur, *capit. ult. De script. in 6.* at minoris excommunicationis vinculo obstrictus, percipere sacramenta non potest. Ergo siue sciens, siue ignorans ad beneficium promouetur, promotio nullius est momenti, quoniam qui beneficii capax non est, id sibi collatum non acquirit.

Octauo quaeritur, An cum dicitur, nullam esse beneficii concessionem, siue collationem, vt vocant, cum excommunicatus beneficium consequitur, etiam nomine collationis intelligatur, quælibet beneficii impetratio, & quoduis ius ad beneficium? Respondeo, intelligi, vt docet Couarr. in *cap. Alma mater. part. 1. §. 7. num. 1. 2. & seq.* siue enim excommunicatus nominetur, designetur, præsentetur, & offeratur à Patrono, siue auctoritate superioris instituat, siue clericorum suffragiis eligatur, siue postuletur, nominatio, præsentatio, designatio, institutio, electio, postulatio, irrita est, & inanis.

Item, hæc omnia locum habent in omni excommunicato, siue occulto, siue publico, denunciato, siue secus: à iure, siue ab homine, vt dicit Couarr. loco citato. Item, siue ipse sciat, siue ignoret se esse vinculo excommunicationis obstrictum, vt est communis sententia, teste Couarruua, in *cap. prædicto, Alma mater, de senten. excommu. in 6. n. 3.*

Præterea, si excommunicatus suum beneficium cum alio commutet, nullius est momenti permutatio, vt ait idem Couarr. loco prædicto. num. 2. is enim qui suum beneficium, cum alio permutat, suo se abdicat, & alterum acquirit. Si excommunicatus itidem literarum Apostolicarum gratiam ad beneficium obtinendum impetret, impetratio non subsistit. Couarr. eodem loco. num. 2.

Nono quaeritur, Quid sit dicendum, si Titio absenti collatum fuerit beneficium, antequam vilo vinculo excommunicationis teneatur: & postea vinculo excommunicationis adstrictus, illud sibi iam ante collatum ratum & acceptum habet, huiusmodi ne collatio valebit? Dæ sunt opiniones, Prima negat, quia cum excommunicatus eligi & promoueri ad beneficium non possit, sequitur vt beneficium ratum & acceptum habere nequeat: quoniam cum aliquid denegatur, id quoque denegatum esse videtur, per quod deuenitur ad illud. sic Cardinalis, Felin. & alii apud Couarruuiam in *cap. Alma mater. part. 1. §. 7. v. 4.* & quia is, qui beneficium sibi collatum concessit, in ea concessione acceptam eam habendo, iuris acquisitionem inducere videtur.

Secunda opinio affirmat, quam sequitur ipse Couarruuias vna cum aliis, quos idem auctor loco prædicto citat, scilicet Decisiones Rotæ, Rebuffum, Ioannem Seluam, Gomefium, qui quidem eo argumeto permouentur, quod ratum & acceptum habere beneficium, non est res iuris, sed facti. Item assensum præbere, non est ius acquirere, sed ius ante iam datum & acquisitum, ratum & acceptum habere. Magis mihi hæc sententia probatur.

Decimo

Decimo queritur, An si Titius excommunicatus, Beneficium sibi ante excommunicationem collati possessionem apprehendat, ea possessionis adeptio valeat? Respondet, valere. Ita Panormitanus, & Ioann. Selua, quos citat Couarruias loco prefato, num. 4. quia apprehensio est res facti, non iuris. Idem profus dicendum est, quando is, qui est excommunicatus, alium in Beneficium possessionem mittit; aut quando Canonicus excommunicationis vinculo ligatus, admittit alium ad Canonatum ante iam electum suffragis clericorum, & superioris auctoritate confirmatum. Hæc enim in possessionem missio, & in Canonatum receptio, in facto, non in iure consistit.

Vndecimo queritur, An si clericus quo tempore ad Ecclesiam aliquam præfecturam eligitur, crimine, hoc est, lethali peccato obstrictus teneatur, adeptio Beneficii valeat? Hanc questionem tractavit Abbas c. Dudum, 2. De elect. num. 24. ubi dicit varias esse Doctorum sententias, ita ut diiudicari nequeat quæ sit cæteris communior; & intricatam, ac perplexam esse questionem. Eam tandem sic ipse definit; nullam esse adeptionem, si quo tempore quis ad præfecturam promouetur, crimine, hoc est, peccato lethali, obstringitur. Quia, inquit, dum in eo peccato persistit, sacra tractare iure prohibetur. Ob id enim in cap. Si celebrat, de clerico excommunicato ministrans, qui minori excommunicationi subiectus est, eligi ad beneficium non potest, quia à sacramentis, & diuinis officiis submouetur. Item quia cap. 1. dist. 81. dicitur, secundum Apostolum, eum, qui presbyter, episcopus, vel diaconus creatur, sine crimine esse debere. Et crimen ibi pro lethali peccato sumitur, vt Glossa ibi annotauit. Et in cap. Archidiaconum Florentinum, dist. 85. crimen vocatur lethale peccatum, & statuitur, ne qui timere iurauit se episcopum non futurum, in episcopum eligatur.

Deinde subiungit eundem Panormitanus: Si quo tempore quis eligitur, per penitentiam iam ante resipuerat; tunc aut illud crimen fuerat notorium, & electio non valet, si fiat ante quam Principis beneficio ab eo absoluaatur: est enim ab officio iure suspensus ob crimen notorium, [cap. vi. de tempor. ordinationum: aut manifestum non fuerat, & tunc aut est crimen ab ordinis functione submouens etiam post penitentiam peractam, quale est omne crimen irregularitatis suam auctorem efficiens, & electio nullius est momenti: aut nullam irregularitatem inducit vel inhabilitatem, & tunc electio rata est, & firma, quia eligitur is qui sine crimine est: per penitentiam enim definit esse criminofus.] Hæc Panormitanus eo quem supra citauit loco, eademque repetit in cap. Si celebrat, de clerico excommunicato, num. 6. & cap. Sicut nostris, de iur. iuran. num. 3. & eadem ad verbum ex Abbate desumptis Ioannes Selua tract. De beneficio, tertia part. quest. 2. num. 10. & seq.

Cæterum Ioan. Maior in quarto dist. 44. quest. vltim. reprehendit grauius hanc opinionem, dicens intolabilem esse, vt pote secundum quam de quorumlibet Parochorum, Episcoporum, & aliorum etiam electione merito dubitare possemus. Deinde quia alioqui omne lethale peccatum etiam interno mentis affectu commissum, electionem irritam faceret: & crimina occultissima impedirent omnino, quo minus electiones factæ valerent. Vnde Nauarrus in cap. Si quando. De rescr. except. 17. num. 3. & seq. & Tract. de Oratione, Miscellanea 39. contra Panormitanum censet adeptionem beneficium subsistere etiam si is qui eligitur lethali peccato infectus sit, nisi crimen illud excommunicatione, suspensione, vel interdicto vel irregularitate affectum fuerit, vel infamia notatum, vel ad iudicem per accusationem, denuntiationem, vel per inquisitionem delatum.

Quicquid de Panormitani sententia sentire quis velit; probabilis est, id quod docuit Nauarrus locis supra citatis. Nam nullus est Canon, quo sit constitutum, irritam esse adeptionem beneficium cum quis lethali peccato interno, vel externo, sed occulto pollutus beneficium impetrat, & assequitur. Et quamuis dum in eo peccato persistit, ad sa-

cramenta accedere nequeat ea conferendo, vel suscipiendo, & ideo ab officio coram Deo remotus esse dicatur, nihilominus tamen potest per veram cordis penitentiam ab eo peccato mundari.

Duodecimo queritur, Quæ crimina digna sint ea pena, quam ius Canonicum depositionem appellat? Hanc quoque questionem tractauit Panormitanus in cap. At si clericus, de iudicis, ubi testatur duas esse in hac questione Glossas; vnam in cap. 1. dist. 81. alteram, in summa 15. quest. 8. quibus in locis ait Glossa duas esse opiniones; nam asserent unam, omne crimen clericus depositionem mereri, nisi fuerit iure exceptum; alteram, dicentem, nullum crimen esse depositione dignum, nisi fuerit in iure expressum: quæ quidem opinio, ait Glossa, est mitior, & æquior. Hostiensis, Ioan. Andreas, Panormitanus, Antonius, Ancharanus, & cæteri sentiunt cum Glossa, Clericum non esse ab officio deiciendum, nisi ob crimen graue: id autem deducunt ex cap. Tunc, De penis, & cap. Innocentium 16. quest. 7.

sciendum est; Depositionem esse penam, qua Clericus in perpetuum ab officio submouetur: suspensionem vero penam qua ab officio ad tempus repellitur.

Teste igitur Abbate, antiqui Canones, facile depositionis penam peccantibus Clericis irrogabant. Vnde cap. Fraternalis, dist. 34. dicitur: Quia de factis nostris temporibus, quibus non solum merita, sed corpora ipsa hominum desecrant, distinctionis illius non patitur manere censuram. Et Goffredus in summa. De cohabitatis. Clericorum, & mulierum, ait: Omne crimen Clerici lethale, iuris rigore depositionem meretur cap. Si Episcopus, dist. 50. Si diaconus, dist. 21. in quibus locis sic habetur: Si diaconus, vel presbyter crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & a communione pellatur. At ex æquo, inquit Goffredus, & lino, Clericus ab officio non abicitur perpetuo, nisi ob crimen graue.

Antonius autem, Panormitanus ac cæteri, quæ sint crimina grauius, explicant; Primum quidem est omne crimen, quod corrigere & emendare post admoitionem Clericus recusat. c. Cum non ab homine, de iudicis: nec tamen sufficit vna tantum admonitio, & Clerici contumacia, sed trina sit oportet, vt Glossa notauit in cap. 1. dist. 81. quod colligit ex c. Licet, dist. 45. & c. Honoratus, dist. 74.

Secundo est, omne crimen quod irregularitatem suam auctorem afficit. Glossa in c. Nisi eum pridem, vrb. Dimittas, de renuntiatio. Innocentius in cap. Cum nostris, de concess. prabend.

Tertio; est omne crimen publicum ex quo Clericus in aliorum offensionem incurrit: 30. quest. 1. cap. Non debes, ad finem.

Quarto, omne crimen, quod diu, & frequenter Clericus committit. cap. Presbyter, dist. 32.

Quinto; Omne crimen, quod notatur iuris infamia. Abb. in c. At si clericus, de iudicis.

Sexto; est crimen, quod maxime graue censetur, vt est crimen hæresis, læsæ maiestatis, proditiæ reipublicæ, expulsi hæreditatis, Simonia & ambitus, Periurii, Auctoris contra naturam libidinis, latrocinii, falsi.

XIII. queritur, An clericus in fact. ord. constitutus, ob fornicationem mereatur depositionem? Abbas in cap. At si clericus, de iudic. ait Iura & Glossas hac de re, varia tradidisse. Nam in cap. Presbyter, dist. 81. ex Apostolorum Canonibus Presbyter, vel Diaconi in fornicatione, vel furto, vel periurio, vel homicidio deprehensus deponitur. At oppositum constitui videtur in cap. Presbyter, dist. 82. & in Glossa ibi. Et in cap. Lator, 11. q. 3. & c. Maximianus, dist. 81. & Goffredus, & alii quos refert Selua, sentiunt, ob fornicationem olim deponi solitos; sed nostris temporibus, non nisi ob fornicationem notoriam, & alios offendentem, vel frequenter, & diu continuatam: ob quam Clericus quidam ab officio & beneficio suspenditur, in c. Quam sit, de excess. pralat. Tradunt etiam supradicti auctores, Clericum hoc etiam à nostro tempore, merito esse deponendum, si eius fornicatio infecta sit alios criminum grauita-

De hac
quest.
Io. Sel.
De be-
nef. pa-
143
u. 5
&
seq.

tibus:

tibus: ut si Clericus rem habeat cum consanguinea, vel cum Virgine Deo sacra, vel cum foemina nupta, vel cum puella virgine etiam non sacra: vel si Clericus Episcopalem sit dignitatem adeptus, vel si ter admonitus, minime respiciat & pareat. Ioannes Imola, in c. *¶ Clericorum. De vita & honestate Cleric. a* sententiam esse communi consensu receptam; Clericum ob simplicem fornicationem huius temporibus minime depositionem mereri; sed tantum ab officio & Beneficio removendum ad tempus, si monitus obedire noluerit. Idem sentiunt Felinus, Decius, & Antonius in c. *¶ At si Clerici, de Iudicijs*, Abbas etiam, & Cardinalis, & Ioannes Anania, quos citat Ioan. Selua *tratt. De beneficijs part. 3. q. 3. nu. 6.*

Quidam tamen in c. *¶ At si Clerici, de Iudicijs* consensent, non solum iure antiquo, sed etiam nouo depositionem mereri. Quod reuera illi deducunt ex c. *Amulsi, de etate & qualitate ordi. c. Erubescant di. 32.* quae sunt decreta Innoc. II. & Urbani II. Caeterum Abbas opinio, quia communi consensu recepta, mihi magis placet, & quia mitior & benignior est in poenis.

Sed dubia & incerta quaestio est, An Clerici in Sacris ordinibus constituti cum scorto, hoc est, cum foemina omni vinculo soluta, concubitus, tantummodo simplex fornicatio sit, An vero sacrilega libido? Duae sunt sententiae quas refert Iulius Clarus, *lib. 5. sententiarum receptarum §. Fornicatio, nu. 16.* Vna est aliterentium, esse simplicem fornicationem ex c. *Quia circa, de Bigamijs*, ubi simplex fornicatio vocatur, & c. *Presbyter dist. 31. c. Presbyt. dist. 72.* dicitur, fornicatio. Altera est opinio dicentium, eiusmodi congressum esse sacrilegum crimen, quia Clerici modi Ordinibus initiati promittunt Deo se castitatem seruaturus. Hanc ego opinionem magis probo, & amplector. At eos, dicit quispiam, votum Castitatis non facere sed tantummodo lege Ecclesiastica castitatem debere seruare, quod aiunt primae opinionis auctores. Respondeo: votum quidem Castitatis ab huiusmodi in Clericis expressim non fieri, ut fit ab ijs, qui Religiose vitae regulam solemniter profitentur; sed tacite, & implicite, quoniam sponte sacrum Ordinem suscipiunt, cui, Ecclesia statuto, est votum Castitatis coniunctum: ac propterea dicit Clerici sacrilegium admittunt, quando cum scorto rem habent. Deinde obijcies, Leges & iura, horum Clericorum cum scorto complexum, simplicem fornicationem vocare: Respondeo, sic vocare, ut Clericorum complexum cum foemina omnino distinguant. Aut enim rem habent cum foemina nupta, & est adulterium: aut cum consanguinea, qui est incestus: aut cum virgine Deo sacra, quod est sacrilegium, aut cum virgine puella, nullo tamen voto adstricta, & est stuprum. Quare cum est Clerici concubitus cum foemina omni alio legis & iuris vinculo soluta, communi vocabulo Fornicationem, Canones & iura appellarunt: aliquando enim species, generis nomen commune retinet. Glossa in c. *Per venerabilem Qui filij sui legitimi. verb. Adulterinis*, ait filios Presbyterorum esse adulterinos: Quia Presbyteri, inquit, cum fornicantur, adulterantur, cum sint quasi mariti Ecclesiarum. *Dist. 36. c. Conomanensem.* Vnde Abbas ibidem *nu. 32.* tradit tales filios dici natos ex damnato coitu, & tanquam tales excludendos esse ab hereditate parentum, tum matris, tum patris sui. Id quod habetur in *Aush. ex complexu, c. De incestu nupt.* Et idem, inquit, dicendum est de filijs aliorum Clericorum, qui sunt sacris ordinibus initiati iuxta Glossam in l. 2. *c. de Episc. & Cler. Sicetiani Couarru. De Sponsal. par. 2. ca. 3. §. 5. n. 17.* ubi censet, hunc Clerici cum foemina complexum esse damnatum iure Canonico, & id probat multorum testimonio.

Decimo tertio quaeritur, An si Presbyter cognoscat filiam spiritualem, cuius sacram confessionem audiuit, crimen admittat depositione dignum? In hoc omnes conveniunt, esse incestus crimen: ac proinde depositionem mereri, si Presbyter cum filia spirituali rem habeat. Nam teste Panorm. in cap. *ult. de purgatio. Canon. nu. 4.* grauissime

peccat Sacerdos filiam spiritualem cognoscens: nam Ecclesia aliquando criminibus contra cognationem naturalem admittit, veniam & indulgentiam concedit; patris vero contra cognationem spiritualem, non item.

Verum illud quaestio est dubia, Quamnam hac in parte, spiritualis filiae nomine sit accipienda? Felin. in c. *¶ At si Cleri. de Iudicijs, & Ioan. Selua. de Benef. p. 3. q. 3. nu. 16.* filiam spiritualem accipiunt eam, quae est ex Parochia ipsius Presbyteri, ac proinde omnes foeminae ditioni episcopi subiectae, ipsius Episcopi sunt filiae spirituales: quoniam Episcopus, vel Parochus dicitur quasi sponsus suae ecclesiae; caeterum alij filiam spiritualem intelligunt, quam Sacerdos, vel baptisate abluit, vel ex sacro fonte suscepit: ac proinde docent esse incestum, & depositione dignum cum Sacerdotem, qui rem habet cum huiusmodi foemina, vel cum eius matre, non tamen si cum ea, cuius tantummodo, sacram confessionem audiuit, vel cui Eucharistiae Sacramentum ministravit. At contra hos facit, quod dicitur in c. *Non debet, 30. q. 5. Non debet Episc. aut Presb. commiseri cum mulierib. quae ei sua fuerint confessa peccata: si forte (quod absit) hoc contigerit sic poeniteat, quomodo de filia spirituali.* & c. Omnes eadem causa: & quaestio dicitur: *Omnes quos in poenitentia suscipimus, ita nostri sunt spirituales filij, ut & ipsi, quos vel nobis suscipientibus, vel sub trina mersionis vocabulo mergentibus, vnda sacri Baptisatis regenerant.* Dicendum itaque est, siue incestus sit, siue non, Sacerdotis concubitus cum foemina cuius sacram Confessionem excepit, eiusmodi Sacerdotem depositionem mereri, quando tale crimen notorium est. Nam c. *Non debet, ante citato*, aperte decernitur: *Si episcopus, aut Presbyter commiserit cum mulierib. quae ei sua fuerint confessa peccata: episcopus annos quindecim, & Presbyter duodecim poeniteat, & deponatur, si in notitiam populi crimen deuenerit.* Haec ibi.

XIV. quaeritur, An episcopus concedere queat facultatem Clerico criminoso, ut ad Beneficium eligatur, vel in Beneficio ante suscepto deseruiat? Respondeo, idem esse iuris de Cler. crim. ad Beneficia eligendis, quod de eisdem ad Ord. promouend. At in d. c. *¶ At si Cle. §. De adulterijs*, aperte episcopo, conceditur facultas his verbis: *De aduersarij vero & alij criminibus, quae sunt minora, potest Episcopus cum Cler. post poenitentiam poenitentiam dispensare.* Sic eo loco. Ergo adultero, aut scortatori Clerico si respuerint, potest episcopus concedere, ut ad Beneficia promoueantur, & in sacris etiam Ordinibus ministrent. Sed merito quis in dubium vocet. An in crim. adulterio grauioribus possit Episcopus legem Canonicam relaxare? Quidam negant per motu argumento a contrario sensu. Nam in criminibus adulterio minoribus datur facultas, qua possit Clericos lege soluere, ergo in maioribus omnino facultas denegatur. Verum his plane repugnat, quod habetur in c. *¶ Si quis Presbyt. dist. 30.* ubi Diacono, Presby. & Subd. sacrilego episcopo, potest indulgere. Sic enim ibi dicitur: *Si quis Presb. aut Subd. inuentus fuerit aliquid de ministerijs Ecclesiae venundasse, quia sacrilegium commisit, placuit eum in ordinem Ecclesiae non haberi: in iudicio tamen Episcopi dimittendus est, si in suo debeat recipi gradu.* & c. Presbyteros eadem dist. habetur: *Presbyteros qui immolauerunt, & postea iterum certamen interunt: si ex fide luctati sunt, & non ex compactione ostentationem, hos placuit honorem quidem sedis propria retinere. Et Diaconi similiter qui immolauerunt, & postea luctati sunt, honorem habere, utriusque, tamen ab omni sacro ministerio: nisi forte aliqui Episcoporum consilij laboris eorum, & humilitatis & mansuetudinis, voluerint eis amplius tribuere, penes ipsos de his potestas.* Item c. *¶ Virginit. c. Si qua virgo, c. Si quis sacro: conceditur Episcopo, ut Clerico incestu committenti, veniam dare queat. Nam in his Capitibus statuitur, ut si quis Clericus, Monachus, vel alius, incesta foedera & sacrilega cum virgine Deo sacra miscuerit, Episcopi indulgentia lege Canonica solui & eximi queat. Rursus cap. *Sano, de Clericis coniugatis*, [Sacerdotes qui incestas & sacrilegas nuptias contrahunt, post longam poenitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio*

restitui possunt, & ex indulg. sui Episcopi, eius executionem habere. Item c. 1. de Cler. pugnantis in duello: Si Cler. inquit, alicui sponte duellum obtulerit, vel oblatum susceperit, rigore iuris est merito deponendus. Sed quantumcunque eius in hoc grauis sit excessus, euadere potest depositionis poenam, si cum ipso ius Episcopus duxerit misericorditer dispensandum: dummodo ex ipso duello homicidium, vel membri diminutio secuta non sit. At hæc singula per se crimina sunt adulterio peiora. Quate quidam alij sentiunt, in maioribus etiam criminibus posse Episcopum legem Canonice mitigare, nisi expressim prohibeatur. Sed longe verius est, quod Glossa & Ioan. Andreas, Antonius, Ancharanus, & Panor. tradiderunt. in cap. At si Clerici de Iudicij, nimirum, in maioribus criminibus Episcopum indulgere non posse, nisi id ei expressim alioqui iura concesserint.

Decimo quinto quaeritur, An in minoribus adulterio criminibus liceat Episcopo legem relaxare post sententiam, quia Clericus est de crimine conuictus? Quidam negant, eo, quod post condemnationem criminis, Clericus est infamis, ac famæ quempiam restituere, solus est Principis, ut colligitur ex ca. Cum te. De sententia & re iud. § ex l. 1. §. De qua. ff. De post. vbi habetur, restitutionem in integrum esse Principis, vel Senatus, non Prætoris. Probabilior tamen est Abbatis sententia, in c. At si Clerici de Iudicij. §. Additio 3. in hac parte Episcopum posse Clericum famæ restituere, quoniam non directo, sed indirecto restituit: nam cum in eo, quod eius concedit, vt in minoribus criminibus legem relaxare queat intelligitur quoque concessum, vt famæ restituere possit, alioqui enim si hoc illi denegaretur, frustra videtur ei data potestas mitigandi legem: nec enim huiusmodi facultas conceditur, nisi quando hoc crimen notorium est, vel sententia Iudicis, vel propria Clerici confessione in iudicio, aut quando operis euidencia Clericus incurrit infamiam.

Decimo sexto quaeritur, An si Episcopus ob crimina adulterio minorata, Clericum ab ordine, vel officio, aut Beneficio deiecerit, possit eum iterum restituere? Quod est quaerere? An postquam sententia lata, poenam depositionis Clerico irrogauit, ei veniam dare queat, & ad officium pristinum reuocare? Nonnulli negant eum posse. Verum Abbatis sententia mihi magis placeat, id affirmans cum Archi. in c. 1. §. q. 1. Et Ancha. c. At si Clerici. De iudicij. Nam vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus: sed ius in c. At si Clerici, generatim id potestatis Episcopo concedit, ergo non est cur distinguamus: dicendo, ante depositionis poenam irrogatam Clerico, id iuris Episcopo habere, postea vero non item.

Decimo septimo quaeritur, An clericus notorie criminiosus, si ante veniam sibi ab Episcopo datam, se ingerat sacris, denuo aliam contrahat irregularitatem? Dux sunt opiniones; Vna affirmantium, quam sequitur Panor. in ca. Si celebrat. De cler. excom. caq; videtur esse communi consensu recepta; Altera est negantium, quam probant Innoc. Ioan. Andr. Imola, & quidam alij; quibus Nauar. ait se libenter subscribere, in c. Si quando. De rescrip. excep. 17. m. 8. propterea quod communis sit omnium opinio, cum qui ob defectum aliquem est irregularis, denuo irregularitate non affici, intrudendo se sacris ante indulgentiam obtentam, vt si spurius, vel corpore vitiatum, hoc est, aliquo corporis membro carens se ingerat sacris. Ait enim Archidiaconus teste eodem Nauario, Innocentium securus, morem esse Curie receptum, vt cum alicui gratia conceditur, vt possit ad Ordines, & ad Beneficia promoueri, quamuis legitimis non sit ortus natalibus, aut sit membri alicuius expertus, nulla mentio fiat de irregularitate, in qua incidit, quod sacra tractauerit. hæc opinio magis ardet, quia in poenis benignior, & mitior est.

Decimo octauo quaeritur, Quomodo intelligantur ea, quæ Paulus requirit in Episcopo, Presbytero, vel Diacono? Respondeo, Paulum eum velle eligi Episcopum, Presbyterum vel Diaconum, qui sit ἁγιος, id est, vigilans; ἄσπιλος, id est, sobrius, κόσμιος, id est, modestus, φ-

λόγιος, id est, hospitalis; μετ᾽ ἑαυτοῦ, id est, non vino delectus; μετ᾽ ἀνθρώπων, id est, non percussor; μετ᾽ ἀρχαίων, id est, non turpis lucri cupidus; ἀφιλάργος, id est, a pugna, & contentione alienus: ἀφιλόκοπος, id est, pecunie non amicus; μετ᾽ ἀδελφῶν, id est, non inuicibus, nec praefatis; μετ᾽ ὀργῶν, id est, non iracundus. φιλάνθρωπος, id est, bonarum rerum studiosus; διχοστατός, id est, iustus: ἰσότης, id est, pius sine sanctus; ἡμερότης, id est, temperans.

Ex dictis perspicitur, quanta & quam insignis morum, ac vitæ sanctitatis in Cardinalibus requiratur, qui ad tantam dignitatem euehantur, vt sint Christi Vicario à consiliis in arduis totius Ecclesie negotijs agendis expedientidique Baldus in l. 1. ff. De offic. Præf. Prætoris, docet titia in eo requiri, qui ad id muneris, & officij deliquit: industriam singularem; Fidem exploratam, & morum maximam grauitatem. Sanctus Bernardus libro primo de Consecratione ad Eugenium, quales oporteat esse Cardinales insinuat, cum alloquens, sic ait: Itaque nec volentes, nec currentes assumimus: sed cunctantes, sed reuocantes et iam cogitantes illos intrare. In talibus, vt opinor, requiescet spiritus tuus, qui non sine acria fronte sed veretuli sed timorati, propter Deum nihil timeant, nihil sperent, nisi in Deo: qui aduentantium non minus attendant, sed ne cessent: Qui sent viriliter pro afflicto, & iudicent in aqua ut pro manibus terra. Qui sint compositi ad mores, proxi ad sanctimoniam, parati ad obedientiam, mites ad patientiam, subiecti ad disciplinam, rigidi ad consuetudinem, Catholici ad Fidem, fideles ad dispensationem, concordantes ad pacem, conformes ad unitatem. Qui sint in iudicio recti, in consilio prouidi, in tubendo discreti, in disponendo industrii, in agendo strenui, in loquendo modesti, in aduersitate securi, in prosperitate deuoti, in celo sobrii, in misericordia non renouisti, in otio non otiosi, in hospitio non dissoluti, in consuetudine non offensi, in cura rei familiaris non anxii, aliena rei non cupidi, sua non prodigi; ubique: Et in omnibus circumspiciti. Hæc sanctus Bernardus. Et Patres illi Concilij Basil. sess. 23. dixerunt: Cardinales nullius criminis, aut infamie nota asperfos esse debere. Cauca Cardinalis, dicit Hostien. in sum. tit. de penit. §. remiss. versic. Cui Cardinales. ne exemplo Adæ, quanto est Deo propinquior, tanto magis delinquat, cap. Confide. de penit. d. 5. Cauca Cardinalis, inquit ille ibi. ne sint dracones, stantes iuxta arcam Domini, caueant ne sint nebula, & nubes sine aqua desorptionis lachrymarum turbidibus demonum agitata. Caucaut ne ipsi male agentibus cunctati illud quod Petro Piperno S. Maria noua Cardinali contigisse legitur, qui, vt referunt post Paulum Vbiniensis, & Glossa in cap. Præfati, De offic. delegati, in 6. de licijs, & voluptatibus luxurians, & vitij, dediu, dum in aede sacra Sacrosanctum Christi corpus adoraret, omnibus videntibus à Demone interfectus fuisse dicitur. Cardin. Alban. de Cardinali q. 8.

Item ad Cardinalitiam dignitatem non solet Papa Bigamum promouere: vnde Antonius Rosellus, & Ioannes Lignanus, quamuis iuris periti iustigues, quia tamen bigami, prædictam dignitatem nunquam obtinere potuerunt.

Item non solet in Cardinales eligi ij, qui non habent legitimos natales. Nicolaus Vbald. in tract. de success. par. num. 89. restatur, dum ipse in Rota ius diceret, sibi Paulum II. dixisse, ab huiusmodi labe Cardinalium eorum immunem esse, Eugenius VI. spurium quendam in Cardinalem elegerit, qui antequam gaterum acciperet, & vita deceffit, testibus Nicolao Vbaldolo loco citato, & Ludouico Gomeho in regula, de triu. possessore. quæst. 2.

CAP. VIII.

Quinam ordo Ecclesiasticus, & Sacer in singulis Beneficiarijs requiratur.

PRIMO quaeritur, An is qui Episcopus creatur, debeat iure communi esse facis Ordinibus iniuriatus? Respondeo,